

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Responses to
Reproductive
Challenges:
Insights from the
Avot and Emahot*

Ms. Shayna Goldberg
כב' כסלו תשס"ט • December 21, 2008

1 בראשית פרק יח

(ט) ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל: (י) ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו: (יא) ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים: (יב) ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן: (יג) ויאמר יקוק אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי:

2 רש"י בראשית פרק יח

(יג) האף אמנם - הגם אמת אלד: ואני זקנתי - שינה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמרה ואדוני זקן:

3 בראשית פרק כא

(ו) ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי: (ז) ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו:

4 רש"י בראשית פרק כא

(ז) מי מלל לאברהם - לשון שבח וחשיבות, ראו מי הוא ומה הוא, שומר הבטחתו, הקב"ה מבטיח ועושה:

Yitzchak and Rivkah:**5 בראשית פרק כב**

(כא) ויעתר יצחק ליקוק לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו יקוק ותהר רבקה אשתו:

6 רש"י בראשית פרק כב

לנכח אשתו - זה עומד בזוית זו ומתפלל, וזו עומדת בזוית זו ומתפללת:

Yaacov and Rachel:**7 בראשית פרק ל**

(א) ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי: (ב) ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן:

8 רש"י בראשית פרק ל

(א) ותקנא רחל באחותה - קנאה במעשיה הטובים, אמרה אלולי שצדקה ממני לא זכתה לבנים: הבה לי - וכי כך עשה אביך לאמך, והלא התפלל עליה: מתה אנכי - מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת: (ב) התחת אלהים אנכי - וכי במקומו אני:

אשר מנע ממך - את אמרת שאעשה כאבא, אני איני כאבא, אבא לא היו לו בנים אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני:

9 רמב"ן בראשית ל:א

(ב) ויחר אף יעקב - שאין תפלת הצדיקים בידם שתשמע ותענה על כל פנים. ובעבור שדברה דרך געגועי הנשים האהובות להפחידו במיתתה חרה אפו, ולכך אמר לה שאינו במקום אלהים שיפקוד העקרות על כל פנים, ואיננו חושש בדבר, כי ממנה נמנע פרי הבטן ולא ממנו, וזה ליסר אותה ולהכלימה. והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להסמך על תפלת יעקב, שבה להתפלל על עצמה, אל שומע צעקה, וזהו וישמע אליה אלהים (להלן פסוק כב): ואולי נתקן על דעת רבותינו, כי יעקב אי אפשר שלא נתפלל על אשתו האהובה כי עקרה היא, אלא שלא נתקבלה תפלתו, ובאה עתה רחל להתעולל עליו לאמר שיתן לה בנים על כל פנים בתפלתו כי לא נופל הוא מאביו שעשה כן, ויחר אפו ואמר לה כי הדבר ביד אלהים ולא בידו, ואביו נשמעה תפלתו שהוא צדיק, ועתיד להיות לו זרע, אבל היא נמנע ממנה פרי בטן. ונכון הוא:

(10) אבן עזרא בראשית פרק ל

(ב) התחת אלהים אנכי כאילו אני במקום השם. ויתכן שהתפלל ולא הגיע עת שמוע תפלתו:

(11) ספר עקידת יצחק מאת הרב יצחק ערמה (ספרד, 1420-1494)

והנה בשני השמות – "אשה", "חווה" – נתבאר שיש לאשה שתי תכליות: האחד מה שיוורה עליו שם "אשה", כי מאיש לוקחה", וכמוהו הוכל להבין ולהשכיל בדברי שכל וחסידות, כמו שעשו האמהות וכמה צדקניות ונביאות וכאשר יורה פשט פרשת "אשת חיל" (משלי לא). והשני עניין ההולדה והיותה כלי אליה ומוסבעת אל הלידה וגידול הבנים, כאשר יורה עליה שם "חווה – אם כל חי". והנה תהיה האשה כאשר לא תלך מנועה מהתכלית הקטן [השני דלעיל] ותישארה להרע או להטיב כמו האיש אשר לא יוליד, ונאמר עליהם [על האיש העקר והאשה העקרה]: "ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות" (ישעיה נו, ה), כי ודאי עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים [רש"י בראשית ו, ט ד"ה "אלה תולדות נח"]. על כן חרה אף יעקב ברחל, כאשר אמרה: "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי", לגעור בה ולהשכילה בזה בעניין הנכבד והוא, שהיא אינה מתה לפי התכלית המשותף, כאשר מגע ממנה פרי בטן, כמו שיהיה בו העניין גם כן אם לא יוליד.

The two names “woman” (*isha*) and “Eve” indicate two purposes. The first teaches that woman was taken from man, stressing that like him you may understand and advance in the intellectual and moral field just as did the matriarchs and many righteous women and prophetesses and as the literal meaning of Proverbs 31 about “the woman of worth” (*eshet hayil*) indicates. The second alludes to the power of childbearing and rearing children, as is indicated by the name Eve—the mother of all living. A woman deprived of the power of childbearing will be deprived of the secondary purpose and be left with the ability to do evil or good like the man who is barren. Of both the barren man and woman Isaiah (56,5) states: “I have given them in My house and in My walls a name that is better than sons and daughters,” since the offspring of the righteous is certainly good deeds (see Rashi on Gen. 6, 9). Jacob was therefore angry with Rachel when she said, “Give me children or else I die,” in order to reprimand her and make her understand this all-important principle that she was not dead as far as their joint purpose in life because she was childless, just the same as it would be, in his case, if he would have been childless.

12) Rabbi Joseph B. Soloveitchik, “Parenthood: Natural and Redeemed,” *Family Redeemed*, p. 107-109

“With the emergence of Abraham and the founding of a new kind of community, the covenantal one, the vague role of fatherhood and the all-absorbing experience of motherhood were redeemed. New commitments were accepted; man began to live not only for himself, but for others as well. He became concerned with the destiny of others, and discovered in himself responsiveness not only to biological pressures but to the call of conscience, through which G-d addresses Himself to him... Mother’s job changed into a great mission; her preoccupation with the child was endowed with ethical meaning. She not only nurses the child physically, she brings him up; she assumes the role of educator. Motherhood is not only an experience but a commitment as well. As “mother-teacher,” the woman is no more connected with only the fruit of her womb, with the child she bore. As long as motherhood was rooted in biological facticity, its confine was very narrow and extended only to a clan. However, when motherhood was transformed into a commitment and being a mother was equated with being a teacher, an apostle of G-d, the carrier of G-d’s covenant, His prophet, then motherhood, was elevated to a universal spiritual level... No more should a childless couple feel desolate and forsaken because the Almighty has not blessed them with an heir. The barren woman may lack the natural motherhood experience but she can attain covenantal if not natural motherhood by choice, by commitment, by helping others, by contributing toward the strengthening of the covenantal community, by exposing children of other parents to the word of G-d.”

(13) משלי פרק לא

(י) אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה: (כח) קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה: (לא) תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה: